

Preek over Zondag 24

Aanwijzingen voor de liturgie:

Voorzang: Psalm 111,1.2

Votum en Groet

Zingen: Psalm 111,3

Gebed voor de opening van het Woord

Lezen: Jesaja 64,5^b-7 en Mattheus 19,16-20,16

Zingen: Gezang 482,1.7.8

Preek over Zondag 24 van de Heidelbergse Catechismus

Zingen: Gezang 451

Dankzegging en voorbede

Collecte

Geloofsbelijdenis (gezongen)

Zegen.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Wat zou u vinden van een school waar je voor alle vakken alleen maar tien mag halen?
Als je ook maar op één onderdeel een 9,5 haalt of een 10-, dan kun je het verder wel vergeten.
Je komt zelfs niet in aanmerking voor blijven zitten of voor een herexamen.
Je bent alleen daarom al onherroepelijk gezakt.
Nou, zo'n school noemen we onmenselijk.
Zo'n school bestaat natuurlijk ook niet.
En als hij wel bestond dan zou-d-ie moeten worden opgeheven bij gebrek aan leerlingen.
Want wie zou daar zijn kinderen naar toe sturen?
Van wie kan worden geëist dat hij alleen maar tien haalt?

Maar laten we dan nu nog eens lezen wat de Catechismus zegt in antwoord 62.
Daar wordt gesproken over de gerechtigheid die voor Gods gericht bestaan kan.
Zeg maar over Gods exameneisen.
Een examen is immers een soort gericht.
Nu, die exameneisen zijn onmogelijk zwaar.
God eist het volle pond.
Hij eist een gerechtigheid, een levenshouding, die geheel volmaakt is en in alle opzichten in
overeenstemming met Gods wet.
Dat lijkt toch op een school, waar je nooit minder dan een 10 mag halen?
Daar zijn toch geen leerlingen voor?
Dat redt toch niemand?

Nee, en dat weten de opstellers van de Catechismus ook wel.
Want ze voegen er onmiddellijk aan toe, dat zelfs onze beste werken in dit leven alle onvolmaakt en
met zonden bevuurd zijn.
Dus op Gods hogeschool zal niemand afstuderen.

Tenzij...
Ja, tenzij God zijn eisen laat zakken.
Tenzij God maar met minder genoegen neemt.

Het gebeurt wel eens, dat een hele klas een repetitie allerbelabberdst slecht maakt.
Of dat een bepaalde examenopgave op alle scholen van het land slechte resultaten oplevert.

Het is kennelijk te zwaar geweest.
 Er werd teveel kennis verwacht.
 De oplossing in zo'n geval is dan soms de eisen te verlágen en zo de cijfers te verhógen.
 Kan God dat beter ook maar niet doen?

Maar heel de Bijbel getuigt er van, dat God daar nooit aan heeft willen denken.
 De zonde hoort in zijn schepping niet thuis.
 God weigert de zonde ook maar op enigerlei wijze te legitimeren door er in zijn eisen rekening mee te houden.
 God eist het volle pond.
 En in dat licht zakken we geheid.
 Ik denk aan de bidder van Jes. 64, die belijdt dat al zijn gerechtigheden zijn als een bezoedeld kleed.
 In de SV staat dan 'als een wegwerpelijk kleed' - a.h.w. nog te slecht om mee te geven aan het Leger des Heils.
 Het enige wat je ermee kunt doen is weggoeien.
 Onze beste daden - smijt ze maar op de vuilnisbelt.

Nou, nou, is dat niet lichtelijk overdreven?
 Zouden we onze beste daden verafschuwen?
 Zijn die vaak niet ons galakostuum?
 Daar willen we graag mee voor het voetlicht komen.

Nee, zegt de Catechismus, allemaal besmeurd en bevlekt.
 Echt, we kunnen er God niet mee onder ogen komen.
 Maar voordat een mens dat royaal toegeeft...
 Omdat hij zich altijd vergelijkt met zijns gelijken en zich niet meet met Gods maatstaf komt hij er vaak zo slecht nog niet af.

Neem nou die rijke jongeman uit het evangelieverhaal.
 Hij is er bloedserieus van overtuigd dat hij de hemel kan verdienen als hij maar genoeg zijn best doet.
 Ja, en toch ... hij is er ook weer niet rustig onder.
 Is het inderdáád wel genoeg wat hij doet?
 Vandaar zijn vraag aan Jezus: *Wat voor goed moet ik doen om het eeuwige leven te verwerven?*

Jezus corrigeert de man.
 Het gaat niet allereerst om hét goede, om goede daden of zo.
 Nee, het gaat in ons leven om dé Goede, om God.
 En in zijn goedheid heeft Hij bekend gemaakt wat goed is en wat Hij van u vraagt.
 Wandelt ootmoedig met Hem, vertrouw u aan Hem toe en onderhoud zijn geboden.

Maar de jongeman voelt de correctie niet eens. In elk geval begrijpt hij 't niet.
 Hij hoort 't woord geboden.
 Dáár bijt hij zich in vast en hij vraagt: *Ja, maar welke dan?*
 En dan noemt Jezus hem een paar van de bekende tien op.
Daar hou ik me al aan, antwoordt hij dan.
 Een beetje teleurgesteld omdat hij van Jezus niets nieuws hoort.

Tja, wat moet je nou met zo'n antwoord?
 Hoe durft-ie het zeggen! denken wij.
 Hoe kan-ie dat glashard beweren? Wat een hoogmoed!

Wij zijn zo gepokt en gemazeld in de gereformeerde theorie van Zondag 24, dat zelfs onze beste daden smoezelig zijn, dat we daar deze knaap wel eens mee te lijf zouden willen. En er zou een felle discussie zijn ontstaan over de vraag in hoeverre je Gods geboden werkelijk kunt doen.

Maar Jezus begint geen discussie.

Hij raakt niet geïrriteerd.

Integendeel, we lezen bij Markus, dat als de jongeman zo boudweg zegt al de geboden te hebben gehouden - dat Jezus hem dan aankijkt en hem lief krijgt.

Hij heeft zo ontroerend z'n best gedaan, die jongen.

Wat heeft-ie zich ingespannen.

Als Jezus dat ziet krijgt Hij hem lief.

Want Hij wil de man helpen, hem behouden.

Waarin gaat deze man nu fout?

In feite heeft hij God alleen maar als rechter gezien, voor wie hij zichzelf waar moet maken.

Als een meester die ontzettend streng en secuur is.

Hij heeft voortdurend geprobeerd God tevreden te stellen met z'n prestaties.

Ik heb dit gedaan en dat gedaan - is het zo goed Heer? Doe ik wel genoeg?

En terecht heeft hij gevoeld dat er toch iets niet deugde.

Als hij daar met anderen over sprak, keken die hem wellicht verbaasd aan.

Of ze lachten en zeiden: *Man, als jij er niet komt, wie komt er dan wel!*

Maar dat stelde hem niet gerust. Terecht!

Want hij heeft God van alles aangeboden, behalve dat ene wat God vroeg: zichzelf!

Hij heeft geen vrede met God, omdat hij zichzelf aan God onthouden heeft.

Want het gaat God ten diepste niet om uw prestaties, broeders en zusters.

Hij wil allereerst uzelf! In liefde vraagt Hij uw hart.

Dat bedoelde Jezus toen Hij deze jonge man erop attent maakte dat God de Goede is: God is de Goede.

Hij wil uw hart om het te vervullen met zijn vrede.

Dat bedoelt Jezus ook als Hij zegt: *Ga heen, verkoop uw bezit, geef de opbrengst aan de armen en volg Mij.*

Breek met uw oude bestaan.

Hou ermee op God te dienen als een knecht die iets verdienen moet.

Als een leerling die een goed cijfer wil.

Stop ermee God tevreden te stellen met uw prestaties.

Geef jezelf aan God opdat Hij jou tevreden maakt.

Geef jezelf aan GóD door je te geven aan MíJ.

Volg Mij, zegt Jezus.

Hoe staat u tegenover God?

En jullie, jongens en meisjes?

Leef je nog vanuit de gedachte dat je GóD tevreden moet stellen?

Is in uw leven ook de vraag belangrijk: *Doe ik wel genoeg? Hoever moet ik gaan?*

Ja, dan gaat de wet met z'n geboden en verboden opeens een heel grote rol spelen.

Maar ook een heel verkeerde rol.

U merkt het soms wel aan uw kinderen, vaders en moeders.

Dan komen ze bij u met de vraag: *Mag ik dit of mag ik dat?*

Maar u voelt op uw klompen aan dat ze bedoelen: *Hoever kan ik m'n eigen zin blijven doen zonder in strijd te komen met de wil van God?*

En ze voelen God toch eigenlijk wel als een lastige God, die vaak nare dingen oplegt en mooie dingen verbiedt.

Er zijn helaas ouderen die boven deze opvatting van God nooit uitgroeien.
 Net als de rijke jongeman zien ze God als een strenge Heer, voor wie je het één en ander over moet hebben om door Hem geholpen en uiteindelijk gered te worden.
 En ze blijven zich afvragen hoever ze daarin moeten gaan.
 De wet, en het naleven van de wet, is in hun ogen een middel om God tevreden te stellen, zijn liefde en zijn goedkeuring te verdienen.
 Maar omdat ze zich innerlijk onzeker voelen vragen ze links en rechts om hulp.
 En ze lezen er misschien allerlei boekjes over.
 Ze willen heel precies weten waar ze zich aan te houden hebben.
 Wat voor goed moet ik doen om het eeuwige leven te krijgen?

Dit, zegt Jezus dan.
 Uw laatste restje wantrouwen tegenover God laten varen.
 Ophouden Hem te zien als een strenge Heer, die u in het nauw brengt met allerlei geboden.
 Als een strenge Meester, die het onderste uit de kan wil.
 God hoeft maar naar u te kijken of u denkt meteen: *Wat wil Hij nou weer van mij!* Hij hoeft maar met een vinger naar u te wijzen en u denkt: *O, Hij wil m'n tijd. Hoeveel tijd moet ik voor Hem vrij maken? Met hoeveel zou Hij tevreden zijn?*
 Hij hoeft maar een hand naar u uit te steken en u verbleekt: *O, Hij wil m'n geld. Zou f 25,- deze keer genoeg wezen?*
Hou toch op zo te denken, zegt Jezus. *Geloof me toch, dat God goed is.*
 En in zijn goedheid strekt Hij zijn handen niet uit naar uw prestaties of gaven, maar naar u zelf.
 Omdat Hij u wil redden.
 Probeer Hem daarom niet af te kopen met een deel van uw tijd en een deel van uw geld, waardoor u Hem op afstand houdt.
 Maar zeg tot Hem: *Hier ben ik, met alles wat ik heb wil ik er zijn voor u. Want u bent zo goed voor mij. U redt mijn leven van de zonde en van de dood.*
 Als u zichzelf zo aan God toevertrouwt, dan is het goed tussen God en u.
 Daarover heeft Zondag 23 duidelijke taal gesproken.
 Hij is uw Vader en u bent zijn kind.

En hoe gaat dat tussen ouders en kinderen.
 Dat gaat b.v. zo: *Ria, help je even met afwassen. Kees, maai je het gras nog even. Roel, wil je een boodschap voor me doen?*
 Zitten Kees en Ria en Roel te klagen, dat ze het thuis zo moeilijk hebben?
 Spannen ze zich extra in om bij hun ouders in de gunst te komen of te blijven?
 Welnee, ze weten toch dat vader en moeder van hen houden?
 En levend in die liefde doen ze gewoon wat er van hen gevraagd wordt.
 Nou ja, niet altijd even graag.
 Jullie zullen vast ook wel eens flink mopperen als je wat moet doen, jongens en meisjes.
 Maar als je even nadenkt schaam je je daar vast ook weer voor.

Nu, wie Gods goedheid beseft doet gewoon wat er van hem gevraagd wordt.
 Wie in zijn liefde leeft, brengt vruchten van dankbaarheid voort.
 En je verwacht daar geen goed cijfer voor.
 Net zomin als ouders hun kinderen cijfers geven voor hun goeie gedrag.
 Dat is toch te gek om los te lopen!
 Stel je voor, jongens en meisjes, dat je thuis ook nog eens cijfers kreeg voor beleefdheid en goeie manieren en gehoorzaamheid of voor de karweitjes die je doet.
 Of stel je voor dat een kind zegt: *Ik heb van de week tien keer afgewassen, ik heb drie keer de bloemen water gegeven, ik heb elke avond de hond uitgelaten en de vissen gevoerd – wat schuift dat?*

Kan dat?

Dat brengt me op de vraag van Petrus als de rijke jongeman vertrokken is.

Zie, zegt Petrus, wij hebben alles prijsgegeven en we zijn u gevolgd. Wat zal ons deel zijn?

Ja, steken Petrus en de anderen niet gunstig af bij die rijke man?

Het is toch niet niets wat zij gedaan hebben: je gezin achterlaten, een goedlopend vissersbedrijf opgeven of een winstgevende tollenaarsbaan.

Wat levert dat op?

Net als tegenover die jongeman hebben we waarschijnlijk ook tegenover Petrus meteen ons gereformeerde antwoordje klaar. *Man, blaas je niet zo op! Praal niet zo met je goede daden! Je bent in wezen geen zier beter dan die rijkaard.*

Maar ook tegenover Petrus is Jezus mild in zijn antwoord.

Jezus weet wat zijn volgelingen allemaal nog moeten meemaken.

Hij weet van het diepe dal waar uitgerekend Petrus door zal gaan.

En juist daarom is Hij er op uit zijn leerlingen zoveel mogelijk te bemoedigen in hun vertrouwen op Hem.

Nee, jullie zijn me echt niet voor niets gevolgd, zegt Hij.

Alles wat je om Mij hebt opgegeven, zul je in veelvoud terug ontvangen.

Je moeite zal worden beloond.

Maar laten we wel het verschil in de gaten houden tussen beloning en loon.

Knechten krijgen hun verdiende loon.

Daar hebben ze voor gewerkt.

Kinderen krijgen beloning als waardering voor hun liefde.

Bovendien, zegt Jezus, bedenk dat vele eersten de laatsten zullen zijn.

En dan vertelt Hij de gelijkenis van de werkers in de wijngaard.

Daar heb je de werkers van het eerste uur.

Fris en vrolijk zijn ze aan de slag gegaan, blij dat ze die dag van werk verzekerd zijn.

En de baas betaalt goed.

Na een paar uur komt er versterking.

De 2e ploeg wordt misschien wat lacherig begroet.

Zo, kon je de slaap niet uitkrijgen vanmorgen? Liet de vrouw je niet gaan?

Maar onder het mom van zo'n grapje laten de werkers van het eerste uur toch eventjes hun superioriteit voelen.

Dat gevoel van toch wel iets meer en toch wel iets beter te zijn wordt versterkt hoe meer nieuwe werkers er in de wijngaard komen.

Sommigen komen zelfs pas ter elfder ure.

Hun werktijd is niet langer dan van vijf tot zes.

En dan wordt het signaal gegeven dat het werk er op zit.

Het is tijd om het geld in ontvangst te nemen.

En de laatsten krijgen het eerst uitbetaald.

Tot hun stomme en blijde verbazing en die van de anderen zien ze dat hun een schelling in de hand wordt gedrukt: een compleet dagloon - en niet zo weinig - voor maar één uur werken!

De werkers van het eerste uur beginnen meteen te rekenen: 1 schelling per uur, dat is 12 voor hen!

Of niet soms.

Nee, toch niet. Want kijk, die lui van het 9e uur krijgen ook een schelling.

Nou ja, wat geeft het. Het blijft evengoed bijzonder royaal. Voor drie uur werken 1 schelling, dat zijn er dan toch nog 4 voor hen. Of niet soms.

Nee, toch niet.

En tenslotte blijkt er van al hun berekeningen niets te kloppen.

Diep teleurgesteld en met een verongelijkt gezicht nemen de eersten het laatst de toegezegde schelling in ontvangst.

En ze mopperen: *Wat is dat voor een heer, die alle werkers evenveel uitbetaalt. Waarom houdt hij geen rekening met het verschil in prestaties? Zo vergaat je toch alle lust om je in te spannen?*

En dan moet ik nog eens denken aan de cijfers die je op school krijgt.

Als nou bij voorbaat vaststond dat heel de klas een 10 zou krijgen, zou je dan nog je best doen op je sommen of op het dictee?

Nou, ik kan twee redenen bedenken waarom je inderdaad toch je best zou doen.

Allereerst omdat je die sommen of die taalles zo leuk vindt dat je het gewoon jammer vindt om er met de pet naar te gooien.

In de tweede plaats dat je zoveel om je leermeester geeft dat je het jammer vindt om hem met een slecht resultaat teleur te stellen.

Nu, zo hoort het ook te zijn tussen God en ons.

Zijn liefde voor ons hoort de drijfveer te zijn voor al onze inspanningen en al onze prestaties.

En onze liefde voor Hem zal zijn geboden zo aangenaam maken, dat we ze niet langer voelen als een last, maar als weldadig en heilzaam en alleen maar tot onze eigen schade te verwaarlozen.

Zowel aan de rijke jongeman als aan Petrus, als ook aan ons heeft Christus duidelijk willen maken hoe goed God is en hoe vreugdevol de dienst aan Hem.

Laten we ons toch telkens weer volledig aan Hem toevertrouwen met alles wat we hebben en met alles wat we zijn.

En reken maar dat Hij ons zal belonen.

Hij zal het goed met ons maken.

Want Hij is de Algoede.

Maar nogmaals, beloning is geen loon.

We kunnen er geen aanspraak op laten gelden.

Het is puur genade.

Maar zó gaat God met ons om.

AMEN.